

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

The Guideline Development of Academic Administration in Learning Process
Development for School in Mahasarakham Province Administration Organization

มณีนีรัตน์ อภิวัฒน์วรรณ¹

ณัฐธร ศรีวิเชียร²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ 3) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครู การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้
2. สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครู และการวัดและการประเมินผล

¹ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม 1) ด้านการส่งเสริมและการพัฒนาครู จัดอบรมและส่งเสริมครูเข้ารับการอบรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสม นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำหลักสูตร แผนการเรียนรู้ และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลากหลาย ฝึกทักษะกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) ด้านการวัดและการประเมินผล กำหนด ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผล ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ตรวจสอบเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้มีคุณภาพ วัดและประเมินผลตามสภาพจริง กำกับ ติดตามการวัดและประเมินผล นำผลการวัดและประเมินผลไปใช้

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทาง, การบริหารงานวิชาการ, การพัฒนาระบบการเรียนรู้, องค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

The research aimed to : 1) investigate the complement and administration indicators ; 2) study the state and desirable state and 3) develop management guideline of academic administration in learning process development for school in Mahasarakham Province Administration Organization. The research was conducted associated with three phases. The first phase was to investigate the components and indicators of academic administration of learning process development. There were five respondents to provide the information by an assessment form. In the second phase, we studied current situation and desirable situation of academic administration in terms of learning process development for the schools. Groups of the study were 214 which sampled from education executives and teachers. The third phase was conducted to find a guideline for academic administration in learning process development for the schools. In this phase, nine respondents were interviewed, sampled from education executives, school officers, and teachers. Descriptive statistics used in this research were mainly percentage, average, and standard deviation.

The research findings were as follows :

1. Components and indicators of academic administration of learning process development for the schools, overall, a reasonable satisfactory was at level in the most. The sort was averaged descending three consecutive priorities including 1) measurement and evaluation, 2) learning activities, 3) teacher Promotion and development, 4) participation in learning activities and extension and development of materials and learning resources.

2. The current status of academic administration in learning process development for school in Mahasarakham Province Administration Organization. All in all, the satisfaction was moderate level. The sort was averaged descending three consecutive priorities including the promotion and development of media and resources, participation in learning activities

and measurement and evaluation, respectively. Overall, the satisfaction level at the most, On the other hand if focus on the different aspects found that the most level. The sort of three significant priorities were provision learning activities, teacher promotion and development and measurement and evaluation.

3. The guideline development of academic administration in Learning Process Development for School in Mahasarakham Province Administration Organization are : teacher promotion and development with; regular training teacher and encouraging teachers to learn by focusing on learners, encouraging teachers to do research consistently, considering teachers for teaching may relate with their qualification of ability and major fields, assessors to evaluate learning activities and conducting supervisor's comments to improve their skills. learning activities; preparation both of school curriculum and local courses and the course should be continual improvement, preparation of lesson plans and instructional model and it should be continuously ameliorated, evaluation individual learners, creation learning activities which were significantly focusing on learners, organized varieties of learning, construction learning activities which should support of thinking process and the way to solve problems and constitution learning activities which were aid to nurture moral, ethical and desirable characteristics. Measurement and evaluation ; determination of practical regulation on educational measurement and evaluation, utilization various ways of assessment and evaluation, inspection tools to examine and evaluate the standard quality, measurement and evaluation with the real situation, monitoring on measurement and evaluation and comments application either from measurement and evaluation process to improve potential learning activities.

Keywords : The Guideline Development, Academic Administration, Learning Process Development, Province Administration Organization

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน ดังนั้น นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสม เพื่อที่จะให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2544 : 8) การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นขอบข่ายหนึ่งของการบริหารงานวิชาการซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหา (จันทราณี สงวนนาม 2545 : 61-62) องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย

เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดมหาสารคามด้านการศึกษา คือ การเร่งสร้างการจัดการคุณภาพทางการศึกษา และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มีความครอบคลุมทั้งจังหวัด การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม 2556 : 24) จากผลการทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2556 ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าทุกรายวิชา ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 2557 : 29-35) จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและทำหน้าที่ครูฝ่ายวิชาการจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ แล้วนำมากำหนดขอบเขตเนื้อหา 5 ด้าน ดังนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครู และการวัดและประเมินผล

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 41 คน ครูผู้สอน 435 คน รวม 476 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ครูผู้สอน 196 คน รวม 214 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 9 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เกิดจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แล้วนำมาสังเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 5 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครู และการวัดและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบประเมินด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบประเมินทั้งหมดหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินในแต่ละด้านแต่ละข้อ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 41 คน และครูผู้สอน 435 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 476 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2558 แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ครูผู้สอน 196 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 214 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ตามจำนวนที่ได้จากการเทียบกับตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด 2554 : 46-47)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และบางส่วนจัดส่งทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามทั้งหมดหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามในแต่ละด้านแต่ละข้อ

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในแต่ละด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยนัดหมายวันเวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้ากับผู้ให้สัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวัดและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครู การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การส่งเสริมสื่อและแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมและการพัฒนาครู และการวัดและประเมินผล

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้

3.1 การส่งเสริมและการพัฒนาครู มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ควรมีการจัดอบรมและส่งครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ตรงตามวิชาเอกและความถนัด มีการนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู อย่างเป็นระบบเป็นกัลยาณมิตรนำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีการทบทวนปรับปรุงหลักสูตรทุก 3 ปี จัดทำแผนการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและมีการปรับปรุงแผนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการฝึกทักษะ กระบวนการคิด และการใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหา และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน

3.3 การวัดและประเมินผล มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ มีการกำหนด ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ตรวจสอบเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระบวนการวัดและประเมินผล วัดและประเมินผลตามสภาพจริง กำกับ ติดตาม การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา นำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 กำหนดไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไข ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ

อึ้งฟังประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถ จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2553 : 3-9)

2. สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายด้านระบบบริหาร และจัดการศึกษาของท้องถิ่น ที่กำหนดให้จัดระบบบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ สอดคล้องกับการวิจัยของสายทอง พรหมมา (2554 : 129-140) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความตระหนักในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษามากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของ สุพรรณิ กงชูย (2556 : 94-110) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเขตอำเภอครบุรี ที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการด้านจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

3.1 การส่งเสริมและการพัฒนาครู มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ มีการจัดอบรมและส่งครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดทำการศึกษาเพื่อพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสม มีการนิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ สุกฤตา เกตานนท์ (2555 : 103-118) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 อำเภอโคกเจริญ กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการส่งเสริม และการพัฒนาครู โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา และมีการนิเทศกำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ มีการจัดทำหลักสูตร แผนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและหลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับการวิจัยของ วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552 : 83-98) ได้ศึกษาปัญหาและ

แนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงตามความต้องการและความสนใจ พัฒนานักเรียนตามศักยภาพ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้เทคนิคการสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการฝึกคิดอย่างเป็นระบบ เน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ อภิชาติ สุภรณ์ (2558 : 136) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนางานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3 การวัดและประเมินผล มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ตรวจสอบเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกระบวนการวัดและประเมินผล วัดและประเมินผลตามสภาพจริง กำกับ ติดตาม การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา นำผลการวัดและประเมินผลไปใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ดอกฝ้าย ทศเกตุ (2553 : 53-60) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมและพัฒนาครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ รวมทั้งให้การสนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และคุณภาพของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม แบ่งตามขนาดโรงเรียน เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ธัญญธร ศรีวิเชียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนืองเฉลิม อาจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ให้ข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณ บิดามารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ประสาทวิชาความรู้ สติปัญญาจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บุ๊ค พ้อยท์, 2545.
- ดอกฝ้าย ทศเกตุ. **แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.
- ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), สถาบัน. **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556**. (ออนไลน์) 2557 (อ้างเมื่อ 15 ธันวาคม 2557). จาก : <http://www.onetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2544.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2553.
- สายทอง พรหมมา. **สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2554.
- สุกฤตา เกตานนท์. **ปัญหา และแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 อำเภอโคกเจริญ กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555.
- สุพรรณิ กงชุย. **การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเขตอำเภอครบุรี ที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556.
- อภิชาติ สุภรัมย์. “การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี,” **วารสารบริหารการศึกษาบวบัณฑิต**. 15, 3(มิถุนายน-กันยายน 2558) : 136-145.